

Ekonomický styl myšlení II

11. přednáška

5. května 2015

Obsah přednášky

Inflace - doplnění

Mezinárodní obchod:

- důvody pro MO
- platební bilance
- liberalismus vs. ochranářství

Mezinárodní trh peněz

- devizový kurz
- systémy měnových kurzů

1. Inlace

- Inlace představuje stálý růst cenové hladiny.
- Inlace způsobuje snížení kupní síly peněz.
- Deflace   Dezinflace
- Indexní číslo   Cenový index

Index spotřebitelských cen

- CPI slouží k zachycení dopadů změn cenové hladiny na životní náklady domácností.
- Zohledňuje výdaje domácností.
- Je založen na reprezentativním spotřebitelském koši (714 položek).

Další indexy

- Implicitní cenový deflátor (IPD).
- Index cen stavebních prací.
- Index cen průmyslových výrobců.
- Index cen zemědělských výrobců.
- aj.

Měření cenové hladiny (1)

- Cenová hladina (měřená např. jako CPI):

$$P = \frac{\sum_{i=1}^n p_t^i \times q_0^i \times w^i}{\sum_{i=1}^n p_0^i \times q_0^i \times w^i} \times 100$$

t... nové období   n... počet statků
0... základní období   v koši (cca 775)

Měření cenové hladiny (2)

- Cenová hladina – implicitní cenový deflátor:

$$IPD = \frac{\sum_{i=1}^n p_t^i \times q_t^i}{\sum_{i=1}^n p_0^i \times q_0^i} \times 100$$

n... počet statků a služeb v ekonomice

Míra inflace

- Pokud změříme cenovou hladinu (např. pomocí CPI), můžeme určit míru inflace:

Míra inflace je přírůstek indexu cenové hladiny.

$$r = \frac{CPI_{t+1} - CPI_t}{\% CPI_t} \times 100$$

Příčiny inflace

- Podněty k růstu cenové hladiny přichází z nabídkové i poptávkové strany ekonomiky.
- Faktory mohou ležet a často leží mimo peněžní trh.
- Pozor: pokud je ekonomika pod potenciálním produktem, růst AD za příčinu inflace nepovažujeme.

Důsledky inflace (1)

Inflace (zejména nevyrovnaná a nepředvídaná) způsobuje přerozdělovací procesy.

Dochází k:

- redistribuci ve vztahu věřitele a dlužníka
  - dopad na reálnou úrokovou míru (i_R);
- deformaci daňového systému
  - zejména u progresivních sazeb;

Důsledky inflace (2)

Přerozdělení se dále projevuje:

- rozdílným dopadem na různé skupiny obyvatel
  - příjemci dávek vs. účastníci trhu VF,
  - zaměstnanci vs. zaměstnavatelé;
- deformací alokace (rozdělení) vstupů.

2. Mezinárodní obchod

Mezinárodním obchodem rozumíme směnné transakce uskutečňované přes hranice národních ekonomik.

Proč nás zajímá?

Jednak rozvíjí možnosti národních ekonomik:

- a) výrobní,
- b) spotřební.

Jednak má vliv na domácí ekonomiku:

- a) stabilizační,
- b) destabilizující.

Příčiny vzniku a rozvoje MO

- Klimatické podmínky - výchozí,
v současnosti částečně potlačené technologií
- Klesající náklady velkovýroby (úspory z rozsahu)
- Možnost realizovat (absolutní nebo relativní) výhody
- Konflikt mezi výrobou a spotřebou!!!

výroba: specializace, což směřuje k redukci
spotřeba: potřeby se zvyšují → expanze

Absolutní výhoda

Absolutní výhoda spočívá v tom, že jedna země je schopna vyrábět komoditu efektivněji než druhá země.

Srovnáváme dvě země (A a B), které mají stejné množství zdrojů. Polovinu zdrojů věnují na výrobu statku x a druhou polovinu na statek y.

	x_0	y_0	x_1	y_1
A	3	2	6	0
B	2	4	0	8
Σ	5	6	6	8

Efektem specializace (ve výrobě) je vyšší produkce, což přináší efekt ve spotřebě.

Komparativní výhoda

Jedna země (A) má absolutní výhodu v produkci obou statků, přesto je možné spoluprací zvýšit celkový výstup.

	x_0	y_0	x_1	y_1
A	8	6	16	0
B	2	3	0	6
C	2	3	0	6
D	2	3	0	6
Σ	14	15	16	18

Země se specializuje na výrobu statku, kde má komparativní výhodu.

Země se specializují na výrobu statku, ve které jsou relativně efektivnější, resp. méně neefektivní.

Platební bilance

- Koncentruje údaje o zapojení ekonomiky do mezinárodního obchodu.
- Představuje přehled všech ekonomických transakcí mezi domácími a zahraničními subjekty.
- Rozlišujeme vertikální členění (debetní a kreditní operace) a horizontální členění (běžný účet, finanční/kapitálový účet, chyby a opomenutí, změna devizových rezerv).

PB – horizontální členění

- Běžný účet PB:
  - Obchodní bilance
  - Bilance služeb
  - Bilance důchodů
  - Bilance transferových plateb
- Kapitálový účet PB
- Finanční účet PB:
  - Bilance přímých investic
  - Bilance portfoliových investic
  - Bilance ostatního dlouhodobého kapitálu
  - Bilance ostatního krátkodobého kapitálu
- Statistické chyby a opomenutí
- Změna devizových rezerv

PB – vertikální členění

KREDITNÍ OPERACE (NABÍDKA DEVIZ)

- *Vývoz zboží*
- *Vývoz služeb*
- *Dovoz výnosů (důchodů)*
- *Dovoz transferů*
- *Dovoz kapitálu*
- *Snížení devizových rezerv*

DEBETNÍ OPERACE (POPTÁVKA PO DEVIZÁCH)

- *Dovoz zboží*
- *Dovoz služeb*
- *Vývoz výnosů (důchodů)*
- *Vývoz transferů*
- *Vývoz kapitálu*
- *Zvýšení devizových rezerv*

Platební bilance

Dokumenty ze stránek České národní banky:

http://www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/

Vydávání zpráv o vývoji platební bilance bylo ukončeno rokem 2010. Aktuální informace jsou dostupné v rámci Zpráv o inflaci – viz:

http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2015/2015_I/download/zoi_I_2015.pdf

MO – vzájemné ovlivňování (1)

- Teorém lokomotivy
Předpoklady:
  - V zemi A roste skutečný reálný výkon;
  - Sklon k dovozu zůstává stejný;
  - V zemi B je výkon pod Q^*
- Zvýšení výkonu v zemi A vyvolalo zvýšení výkonu v zemi B a naopak

MO – vzájemné ovlivňování (2)

- Teorém importované inflace
Předpoklady:
  - V zemi A roste skutečný reálný výkon;
  - Sklon k dovozu zůstává stejný;
  - V zemi B je výkon na/nad Q^*
- Zvýšení výkonu v zemi A vyvolává zejména inflaci v zemi B a naopak

Protekcjonismus

- Nástroje vnější obchodní politiky:
  - Nepřímé (tržní) – opatření FP a MP
  - Přímé (administrativní) – kvantitativní překážky...
- Působení nástrojů je zachyceno v platební bilanci.
- Lze jimi ovlivňovat konečné cíle (zaměstnanost; cenová stabilita).

Použití přímých nástrojů

- Dopady zavedení cla
  - Dopady na spotřebitele
  - Dopady na domácí výrobce
- Argumenty pro/proti protekcionismu

3. Mezinárodní trh peněz

- Pro přeshraniční transakce nutno využívat adekvátní měnu
→ existence mezinárodního trhu peněz
(střetává se zde nabídka měny s poptávkou po měně)
- Má podobu:
  - Valut (hotovostní prostředky v cizí měně)
  - Deviz (bezhotovostní prostředky)

Měnový kurz

- Měnový kurz je cena peněžní jednotky jedné země vyjádřená v peněžních jednotkách jiné země.
- Přímý a nepřímý kurzový záznam:
- 25 CZK/EURO ... 0,04 EURO/CZK
- Kurz neroste a neklesá, protože:
- 30 CZK/EURO ... 0,033 EURO/CZK

Měnový kurz

- Nominální „E“ (cena jedné měny v jiné měně)
viz výše
- Reálný „R“ (poměr, v němž se směňují statky z jedné země za statky z druhé země)

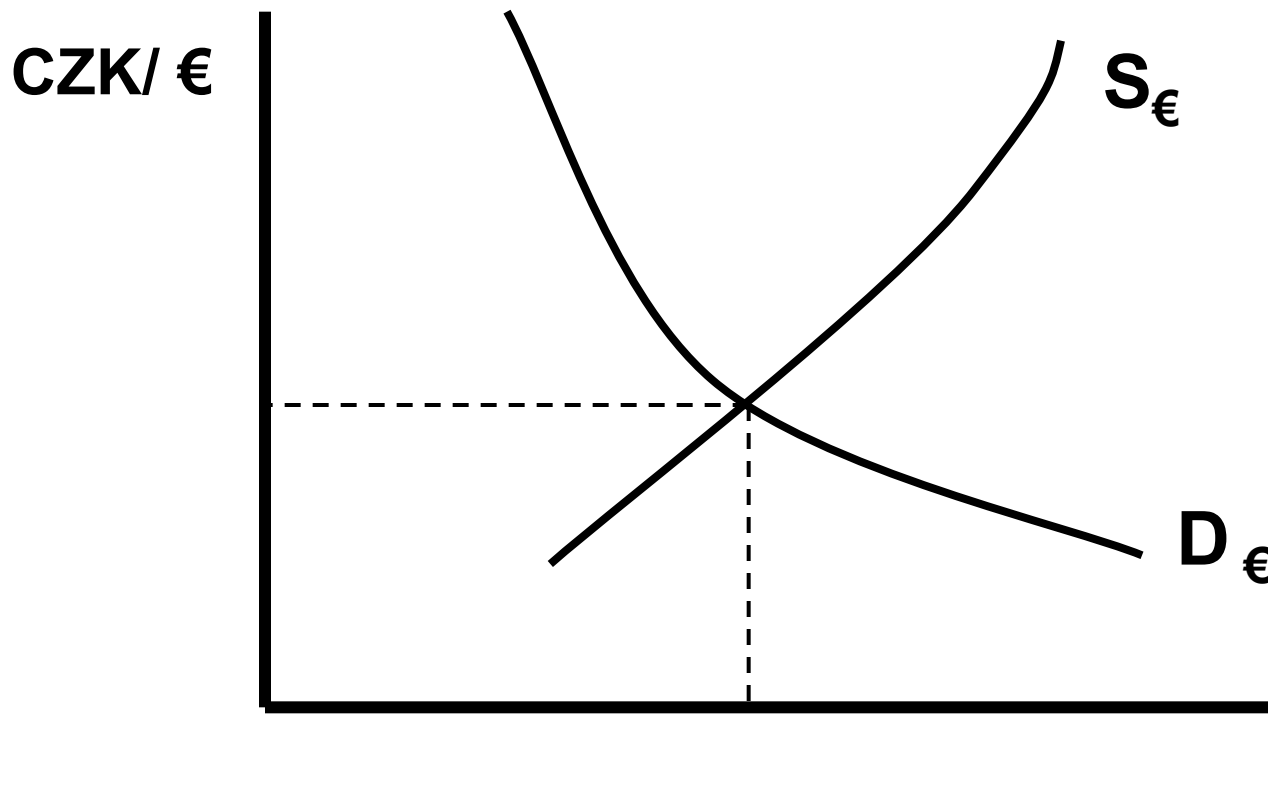
Kupní síla domácí produkce

$$R = E \times (P^*/P) \quad P^* \text{ zahraniční cenová hladina}$$

P domácí cenová hladina

Utváření kurzu

- Měna je statek – cena se utváří na trhu (ze střetu nabídky a poptávky)

Kdo stojí:
na straně nabídky
na straně poptávky

Utváření kurzu (LR)

- Administrativní nastavení (zlatý obsah měny, nastavení měnové parity vůči měně/koši měn)
- Teorie parity kupní síly:
  - Absolutní verze $E = P/P^*$
  - Relativní verze (změna kurzu)
 $\Delta E = \pi - \pi^*$ neboli $E_t = E_{t-1} \times (\pi / \pi^*)$

Nominální kurz se může od parity odchýlovat dočasně

Měnový kurz a jeho změna

- Zhodnocení vs. znehodnocení
- apreciacie deprecia
- revalvace devalvace

- graficky

Faktory působící na kurz (SR)

- Změny cenové hladiny
- Změny úrokového diferenciálu (i)
- Změny reálného důchodu

Systemy měnových kurzů

- Důvody intervencí na měnovém trhu
vliv zhodnocení/znehodnocení na NX
- Tři základní typy systémů:
  - Volně plovoucí (floating)
  - Řízený floating
  - Pevný (fixní) kurz
centrální parita bez/s fluktuačním pásmem